

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XXII

Rédacteur

NIKOLA TASIC

Membre correspondant de l'Académie Serbe des Sciences et des Arts
Directeur de l'Institut des Etudes balkaniques

Secrétaire

ALEKSANDAR PALAVESTRA

Chercheur-assistant de l'Institut
des Etudes balkaniques

Membres de la Rédaction

De Yougoslavie: MILUTIN GARASANIN, ALOJZ BENAC,
RADOVAN SAMARDZIC, MILKA IVIC, CEDOMIR POPOV,
DRAGOSLAV ANTONIJEVIC, VESELIN ĐURETIC,
MIODRAG STOJANOVIC

De l'étranger: ANTHONY EMIL TACHIAOS (Thessalonique),
DIMITRIJE ĐORĐEVIC (Santa Barbara — Californie),
ALEKSANDAR FOL (Sofia), NIKOLAJ TOLSTOJ (Moscou)

BELGRADE

1991

представљају теме као што је организација ранохришћанске цркве у Илирику; коришћени су екуменски синоди као извор за интерпретацију (Р. Братој). Палеографској анализи латинских натписа на керамичким иконама у Виници пажњу је посветио Хр. Меловски, датујући их у време од IV—VI века, док је М. Јовић следно процес ишчезавања античких институција на Балкану, посебно у области школства и права.

За класичне филологе широко поље рада на подручју лингвистике показало је сву разноврсност тема и обрабене грабе, посебно ономастичких и семантичких истраживања у области индоевропеистике (П. Илијевски, М. Бузалковска-Алексаова и М. Тодоровић). Овом кругу саопштења тематски припадају неки примери професионалне терминологије на латинском језику у Војводини у XVIII и XIX веку (М. Јовановић), Цицеронов кодекс у Имотском, једно до сада непознато Цицероново дело (Н. Јуришић), Аблатив апсолутни у хрватским средњовековним исправама (О. Перић), „Етимолошки речник“ Јулијана Апостате (А. Поповић).

Подручју неохеленистике први пут су посвећена два саопштења — „Виргинија“ Димитрија Деметра, језичко-историјски осврт Весне Цвјетковић-Курсељ и о неким појавама аугмента у новогрчком (М. Вукелић).

Осврт на саопштења са темама из области књижевности хронолошки почињемо рефератом Елене Колеве, који се односи на Симонидов тетрагон или антрополошку симетрију као савршенство стварања. Античка и класи-

цистичка теорија лирских жанрова била је предмет излагања М. Флашара. У питању су „мањи песнички производи“ српских класициста из првих деценија XIX века.

Два саопштења имала су за предмет просветитељско дело Д. Обрадовића. М. Стојановић даје синтетички преглед античког наслеђа у списима српског просветитеља и његове утицаје, како непосредно тако и посредно. В. Јелић се послужио једним одломком из Доситеја да покаже удео грчких реторских и стручних расправа у српској књижевности око 1800. — Заборављену трагедију „Едипос“ Матије Шпорера (1858) приказао је Д. Михајловић, док се рецепција антике у српској књизи XIX века ослања на грабу из часописа „Јавор“ и „Бранково коло“ (М. Душанић). Антика као инспирација у драмском делу Јордана Хаџи Константинова Цинота, македонског просветитеља, била је предмет саопштења Љ. Босатове, док су В. Митевски и Весна Димовска своје текстове посветили, на сличан начин, књижевном раду Григора Прличева; први говори о Григоровој примени хомерских епитета, а друга приказује његов однос према грчкој култури.

Појаве у неолатинској књижевности коа нас осветлила су Б. Главичић (Суабина Марулићева дјела »De humilitate et gloria Christi«) и Даринка Невенић Грабовац (Aelius Lampidius Cervinus, 1463—1520), Б. Шијачки (Потоп као метафора у делу Ивана Чесмичког), Е. Седај, Сибиле у „Чети пророка“ П. Богданија (1630—1689), староалбанског аутора.

Миодраг Стојановић

Georges Castellan, *HISTOIRE DES BALKANS, XIV—XX SIECLE*, Paris, Fayard, 1991, 532 str.

Књига професора Каstellана јесте први прегледни уџбеник историје Балкана написан и објављен на француском. Дошла је са

великим задоцњењем. Већ одавно осећала се празнина за једним оваквим делом на франкофонском подручју. Зато и дочекујемо

књигу професора Каstellана са особитом пажњом.

Професор Жорж Каstellан годинама се бави историјом Балкана. Познат у свету историчара као најистакнутији француски стручњак за питања прошлости југоисточне Европе, он је своја сазнања и искуства најзад преточно у општу књигу историје Балкана. Господин Каstellан био је професор на Париском универзитету (Paris III) и током читаве деценије директор Института за оријенталне студије у Паризу (INALCO). Многи млади историчари били су његови гости и уживали његову помоћ на својим истраживачким и студјским путовањима у Француској.

Књига *Историја Балкана* покрива огромно историјско раздобље од шест векова. Дело је подељено у две велике целине: Балкан у османској епохи и Балкан у доба национализма. Књига почиње османским освајањима Балканског полуострва и прати судбину овог подручја Европе све до краја Другог светског рата. У самом уводу своје књиге господин Каstellан се легитимично осврнуо и на предтурску историју Балкана од антике до средњег века.

Први део књиге бави се паралелно историјским развојем самог Турског царства и Балкана као његовог саставног дела, третирајући одвојено поједине националне и територијалне целине. Други део овог дела чини национални и државни развитак Србије, Румуније, Бугарске, Грчке и Албаније и Црне Горе дат појединачно и у хронолошком реду.

Процењујући књигу професора Жоржа Каstellана може се утврдити да је она писана у духу историјског прегледа. То је уствари један уџбеник балканске историје намењен више широкој публици франкофонског подручја него специјалистима у овој области. Вешто избегавајући сва осетљива питања у сложеној и противречној прошлости Балкана, професор Каstellан као да није

ни желео да улази у најкомпликованије проблеме балканске историје. Он се задовољио општим сазнањима углавном прихваћеним у западној историјској литератури, на првом месту, америчкој. Имајући пред собом, пре свих, дела објављена на енглеском у САА (Leften Stavrianos, *The Balkans Since 1453* и Barbara Jelavich, *History of the Balkans*) аутор ове књиге није осећао потребу да истражује даље и дубље.

Листа извора и литературе, као и научни апарат наведен у овој књизи такође потврђује пишчеву намеру да остане у оквирима историјског прегледа. Углавном се ослањајући на објављене изворе у западној историографији и то, у највећем броју случајева дела општег историјског карактера, господин Каstellан је узео као свој циљ пре писање једне целовите историје Балкана него проблемски истраживачки рад.

Аутор се, у исти мах, клонио и великих историјских синтеза и јасних научних оцена. Његова књига не претендује да пружи нека нова, епохална открића. Она је остала у домену познатог, али је, истовремено, учинила да франкофонско тле боље упозна историју Балкана.

Треба, на крају, напоменути да је господин Каstellан своју *Историју* прекинуо завршетком Другог светског рата и да није улазио у последњих четрдесет пет година бурне историје југоисточне Европе. Тиме је, још једном, избегао да улази у контроверзе савремене балканске историје.

Писана ученим француским језиком и свежим стилем, праћена очигледним познавањем опште историје Балкана и нескривеним симпатијама за европски југоисток и његову судбину, дело професора Каstellана свакако заслужује нашу пажњу и похвалу. Све остало може бити предмет даљих истраживања и размислања. И на Балкану и у Европи.

Милан Ст. Протић